

“Caritas in veritate” - “Liefde in waarheid”

Jo Hanssens, voorzitter Pax Christi Vlaanderen, 4 januari 2010

De encycliek *“Liefde in waarheid”* van paus Benedictus XVI, gedateerd op 29 juni 2009, is een vervolg op zijn eerste encycliek of wereldbrief : *“Deus caritas est - God is (naasten)liefde”*. De actieve liefde en zorg van mensen voor elkaar is daarop een antwoord en is ook de diepere waarheid van ons bestaan. Vandaar de titel: *“Liefde in waarheid”*.

Reeds in 1967 koos paus Paulus VI in zijn encycliek *“Populorum progressio - Over de ontwikkeling van de volkeren”* voor een integrale visie op het ontwikkelingsvraagstuk. Daarbij stelde hij o.m. dat *“de volkeren die honger lijden op dramatische wijze de volkeren interpellieren die in overvloed leven”*. Paus Benedictus XVI stelt op pijnlijke wijze vast dat de wereldrijkdom sindsdien aanzienlijk is gegroeid, maar dat de ongelijkheden tussen bepaalde groepen van de wereldbevolking nog groter zijn geworden.

In het centrale deel ontwikkelt de encycliek een uitvoerige en genuanceerde beschrijving van het actuele sociale vraagstuk op wereldvlak. De markt en het geld op zich zijn goed noch slecht. Maar het huidig functioneren van de (wereld)markt en van het gangbare economisch en financieel systeem moet diepgaand gecorrigeerd worden. Doorheen de hele tekst komt als refrein terug: een betere sociale ordening en een grotere rechtvaardigheid moeten voldoen aan de eisen tot integrale menselijke ontwikkeling van alle mensen zonder onderscheid. Recht op voedsel en drinkbaar water zijn elementaire mensenrechten en plaatsen ons voor een categorische imperatief. Dergelijke kwesties kunnen alleen via structurele en politieke weg een bevredigende oplossing krijgen.

“Omdat liefde in waarheid een gave is die iedereen ontvangt, is zij een kracht die gemeenschap sticht, die mensen samenbrengt over barrières en grenzen heen.” Op wereldvlak is de broederlijkheid nog ver te zoeken. Zonder een diepere beweging, ‘broederlijke liefde in waarheid’, kan de mensengemeenschap echter niet worden opgebouwd. De nieuwe technische mogelijkheden kunnen een grote hulp zijn, maar niet uit zichzelf! Alleen als ze in dienst staan van *elke* mens en *alle* mensen. Rechtvaardigheid en ontwikkeling kunnen niet zonder *“de actieve kracht van de liefde in waarheid”*.

Actueel en betekenisvol zijn de paragrafen over de zorg voor het leefmilieu en de aarde. De vredesboodschap van Benedictus XVI voor 1 januari 2010 sluit daarbij aan: *“Als je vrede wil, draag dan zorg voor de schepping.”*

De strikte vredesproblematiek wordt in de encycliek nauwelijks genoemd. De problematiek van geweld en macht enerzijds en het geweldloos leren omgaan met conflicten en onrecht anderzijds komen helemaal niet aan bod. Er is derhalve een vervolg nodig waarbij niet alleen wordt ingegaan op de betekenis van *“liefde in waarheid”*, maar ook van *“liefde in geweldloosheid”*.

Mahatma Gandhi noemde geweldloosheid *“satyagraha”* of *“de kracht van de waarheid”*. Christenen zoals Martin Luther King en anderen vinden daarbij een bijzondere inspiratie in de geweldloze liefde van Jezus van Nazareth en in zijn profetische boodschap om geen kwaad met kwaad te vergelden.

Voor de strijd tegen het onrecht in zijn vele vormen en voor de uitbouw van een wereldgemeenschap waarin alle mensen en volkeren tot hun recht komen, moeten de geest, de methoden en de strategie van de actieve geweldloosheid verder worden ontwikkeld. Een belangrijke taak voor Pax Christi.